

**R. Patris, Francisci Svarez, E Societate Iesv,
Metaphysicarvm Disputationvm, In Qvibvs Et Vniversa
Natvralis Theologia Ordinate Traditvr, Et Qvæstiones Ad
omnes duodecim Aristotelis Libros ...**

Suárez, Francisco

Mogvntiæ ; [Coloniæ Agrippinæ], 1630

8 An diuisio entis in vnum & multa sit prima omnium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94135](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94135)

tamen ad illam accedit, quam negatio diuisionis, quam dicit indiuisio vnius: ergo multo minus necesse est, ut in presenti, diuisio sit prior natura sua indiuisione. Et ideo D. Thom. 1. p. q. 11. art. 2. ad 4. recte docuit, diuisionem esse priorem vnitati, non simpliciter, sed secundum rationem nostrae apprehensionis.

- IV. Comparando ergo hæc duo secundum se, & ex natura sua, sicut vnitatis multitudinem, ita indiuisio est prior diuisione: quoad nos verò dicitur prior diuisio indiuisione: quia cum indiuisio cognoscatur, ut negatio, necesse est, ut prius apprehendatur, id cuius est negatio: quia semper quoad nos affirmatio antecedit negationem: hoc autem intelligendum erit de diuisione sumpta formaliter pro negatione, vel pro fundamento negationis iuxta varios modos explicandi indiuisiōem vnius, quod supra tractauimus. Et eodem modo loquitur Aristot. lib. 10. tex. 6. de vno seu indiuisiōe eius respectu multitudinis; ait enim multitudinem esse ratione priorem propter sensum, in quo vltimo verbo satis declaratur, se loqui de prioritate quoad nos, & ita exposuit ibi D. Thomas, lect. 4. Et declarat id intelligendum esse de multitudine ratione diuisionis tantum: nam, si sumatur multitudo secundum totum id, quod est de ratione eius: sic etiam quoad nos multitudo est posterior, quia nihil aliud est (inquit) quam aggregatio vnitatum. Vnde, licet ea, quæ sunt diuisa, multa sint, non habent tamen rationem multorum, nisi postquam huic & illi attribuitur, quod sit vnum.

SECTIO VIII.

An diuisio entis in vnum & multa sit prima omnium.

- I. **S**COTUS in 1. dist. 8. q. 3. & in quodl. q. 3. ar. 1. negat, hanc esse primam diuisionem entis, sed aliam, quæ diuiditur ens in finitum, & in infinitum: quia hæc duo membra contrahunt formaliter ens in quantum ens: alia verò contrahunt ens in quantum vnum: ergo prior est illa diuisio, quam hæc. Consequenter patet, quia, sicut prior ratio entis, quam ratio vnius, ita etiam prior est diuisio, quæ conuenit enti vt ens, quam quæ conuenit enti vt vnum est; illa enim diuisio quasi per se primò conuenit enti: hæc verò per se secundò, sicut si in homine esse possent varii modi rationalitatis & risibilitatis, prior esset diuisio hominis per modos rationalitatis, quam per modos risibilitatis. Antecedens verò quoad primam partem declaratur, quia essentia est, quæ constituit ens in quantum ens: ergo prima diuersitas essentialium vt sic, est etiam prima diuisio entis in quantum ens est; sed vna essentia, vt essentia differt ab alia, quatenus illa est tantæ perfectionis entialis: alia verò maioris vel minoris, & hæc est prima ratio, quæ posita, & præcis omnibus aliis, manet diuersitas essentialium, & illa ablata non manet: hoc autem genus diuersitatis primò ac per se reperitur inter essentiam infinitè perfectam, & omnes alias finitas: ergo prima diuisio entis est illa in finitum, & infinitum. Altera vero pars antecedentis patet ex supra dictis, quia illa duo membra, scilicet, vnum & multa, vt possint diuidere ens, oportet, vt æquiualeant diuisioni entis in vnum simpliciter, & vnum tantum secundum quid, vel in vnum per se, & vnum per accidens: sed hæc diuisio formaliter sumpta est diuisio entis vt vnum est: ergo. Quod si quis contendat, etiam ens vt ens posse diuidi per illos duos modos vnitatis, idem poterit redire argumentum; sic enim illa diuisio erit quasi denominatiua (vt sic dicam) nam erit diuisio per proprietatem entis; cum tamen prior sit essentialis, seu per modos per se primò & essentialiter contrahentes ens.

- II. At verò Thomistæ contendunt, primam diuisionem Franc. Suar. Metaph. Tom. II.

nem entis esse in vnum & multa, seu in ens per se, & per accidens. Ita tenet Sonci. 10. Metaph. q. 1. qui hoc tribuit D. Thom. 1. part. q. 11. art. 2. ad 4. & in 1. d. 2. q. 1. ar. 3. quoniam dicit, quod primò cadit in intellectu esse ens, secundò diuisionem, tertio vnum, quarto multitudinem. Fundamentum est, quia vnum est prima passio adæquata entis vt ens est, conueniens illi, etiam vt abstrahit à finito, vel infinito: ergo prius conuenit enti, quam finitum vel infinitum. Sed in primis ex loco illo D. Thom. nihil potest colligi, quia ibi non tractat de comparatione diuisionis entis in vnum & multa ad alias diuisiones entis, sed de modo & ordine, quo à nobis concipiuntur vnū & multa. Ratio etiam illa nullius est momenti, quia, vt recte fiat comparatio, non est facienda inter vnum, vt est adæquata passio entis, & modos contrahentes ens, sicut enim non negaret Scotus, vnum prius conuenit enti, quam finitum & infinitum, vel alios similes modos, sicut proprietas adæquata generi, & conuertibilis cum illo prius ratione intelligitur ei conuenire, quam differentia inferiores contrahentes, quia talis proprietas illi secundum se, & præcisè conuenit, differentia verò contrahens conuenit ratione inferioris. Imò etiam si modi contrahentes ens inter se oppositi disiunctim sumantur & tribuantur enti per modum vnius proprietatis complexæ, scilicet, finitum, vel infinitum, &c. adhuc vnum, vt est proprietas adæquata, & incomplexa censenda erit ratione prior, vel hoc ipso, quod simplicior est, & secundum se magis adæquata, & minus pendens ex alterius conceptione. Eò vel maxime, quod, vt supra dixi, hæc prædicata complexa, seu disiuncta reuera non sunt proprietatis entis in quantum ens: quia essentialiter diuidunt ipsum ens. Vt ergo proprie fiat comparatio, loqui oportet de vno secundum determinatos modos vnius, & hoc modo non procedit ratio facta, vt per se constat.

Aliter ergo lauell. Tract. 1. de transcenden. capit. 1. varias proponens diuisiones entis, primam dicit esse in ens reale & rationis, secundam, entis realis, in vnum per se, & per accidens, tertiam, in absolutum, & respectuum: quartam (quæ est tertia entis realis) in vnum & multa: quintam, in quinque transcendentia: vltimam, in finitum, & infinitum, quem ordinem diuisionum nullis rationibus confirmat. Id verò, quod ad præsentem disensionem spectat, scilicet, quod duas illas diuisiones comparando, scilicet, in vnum & multa, & finitum, & infinitum illa sit prior, hac apparenti ratione probat, quia ens nō diuiditur in finitum, & infinitum, nisi in quantum bonum, sed alia diuisio, vt dictum est, datur de ente in quantum est vnum: Ergo hæc est prior illa, sicut passio vnius prior est passione boni. Maior patet, quia finitum, & infinitum diuidunt ens, secundum varios gradus perfectionis: ergo diuidunt illud vt perfectum: ergo vt bonum: nam perfectum & bonum idem sunt. Vnde etiam Scotus, quoniam existimat esse posse aliquod ens reale, quod perfectionem non dicat formaliter, aliam diuisionem præmittit, dicens, ens primò diuidi in quantum & non quantum; quantitate, scilicet, perfectionis, & postea ens quantum diuidi, in finitum, & in infinitum: ergo ex eius sententia diuiditur hic ens, vt quantum seu perfectum. In quo etiam significare videtur Scotus priorem rem esse diuisionem illam in absolutum, & relatiuum, quia solum ens relatiuum, vocatur ab ipso non quantum, quia relatio vt sic non dicit perfectionem. Vnde consequenter fit, solum ens absolutum diuidi in finitum & in infinitum, quod etiam lauell. docet.

In hac quæstione supponere oportet, sermonem esse de ente reali, nam ens rationis, vt in superioribus dictum est, non habet communem conceptum, nec realem cōuenientiam cum ente reali, & ideo diuisio entis in ens reale, & rationis non rectè inter di-

III.

IV.

diuisiones entis numeratur, quia illa magis est diuisio nominis, quam rei: hic verò non agimus de variis significationibus eiusdem vocis, sed de diuersis modis, quibus conceptus rei significata per vocem re ipsa determinari, seu contrahi potest. Denique hoc solum agimus de diuisione entis, quod supra diximus esse proprium Metaph. obiectum, hoc autem non est ens, vt abstrahit ab entereali, & rationis, sed ens reale tantum.

V. Rursus eadem ratione asserendum est, huiusmodi diuisiones non esse intelligendas respectu entis, vt diuiditur in ens per se & per accidens, sumendo ens per accidens strictè pro ente omnino per aggregationem: nam, vt supra etiam ostensum est, huiusmodi diuisio non est alicuius communis conceptus, sed vocis tantum secundum analogiam imperfectam alicuius proportionalitatis. Propter quod diximus, non esse huiusmodi ens in illa latitudine acceptum, adæquatum obiectum huius doctrine, sed solum ens reale per se, eo modo, quo possit habere aliquam unitatem rationis seu conceptus in rebus fundatam, ratione cuius sit capax, & proprietatum, & diuisionum realium. Atque hinc fit, si diuisio illa entis in vnum & multa, sumatur in eo sensu, in quo coincidit cū prædicta diuisione entis in per se, & per accidens, sic quidem posse dici priorem diuisione entis in finitum, & in infinitum, eo modo, quo diuisio seu æquiuocatio vocis in omni doctrina explicanda prius est, quam res ipsa diuidatur, quo sensu etiam illa diuisio in ens rationis, & rei, potest dici prima. Propriè tamen loquendo de diuisionibus realibus contrahentibus, seu diuidentibus obiectum adæquatum huius scientiæ, illa non potest in hoc ordine computari, magis, quam diuisio entis in reale, & rationis, quia in ea etiam vox tantum communis est, non autem conceptus, vt ostensum est.

VI. Superest ergo, vt comparemus diuisiones has, quatenus in eis diuidi potest ens reale ac per se communissimè sumptum. Possunt autem comparari hæ diuisiones, vel in vniuersalitate, sic enim vna diuisio potest dici prior alia, quia est vniuersalior, & altera aliquo modo sub illa continetur, vel in maiori diuersitate, & distantia inter membra diuidentia: sic enim illa diuisio potest dici prior in qua membra diuidentia primario, magisque inter se distant, vel denique comparari possunt in habitudine membrorum diuidentium ad ipsum diuisum, si enim illa diuisio dicenda videtur prior, in qua membra diuidentia magis per se ac formaliter contrahunt diuisum secundum propriam rationem formalem eius, vt argumentando pro veraque sententia citata declaratum est, nec apparet, qua alia ratione possit vna diuisio dici alia prior.

VII. Ex his ergo tria videntur posse probabiliter dici in hac disputatione; primum est quoad vniuersalitatem neutram harum diuisionum esse priorem altera: vtraque enim est adæquata enti, & ambit totam latitudinem eius, neque villo modo vna sub altera continetur, aut est subdivisio illius, hoc per se notum est, quia vtriusque diuisum est vnum & idem, vt supponimus, & in vtraque membra diuidentia includunt contradictionem immediatam, qua exhauriunt diuisum. Et hoc quidem manifestum est in diuisione entis in vnum, & multa. De diuisione autem in ens finitum, & infinitum iuxta opinionem Scoti non est res ita clara: nam ipse cū multis aliis inueniunt medium inter illa duo membra quorūdam entium realium, quæ nullam dicunt perfectionem, & ideo ipse Scotus, vt supra dicebam, aliam diuisionem præmittendam putauit entis in quantum, & non quantum, vt solum ens quantum possit adæquate diuidi in finitum & in infinitum: vnde consequenter fit, hanc diuisionem sic explicatam esse minus vniuersalem, quam sit alia in vnum & multa: nam illud ens, quod dicitur non quantum, sicut est ens, ita & vnum existit.

Ego tamen suppono, contrariam doctrinam esse veriorē, nullumque ens reale esse, quod ex proprio ac formali conceptu quantum non sit, & consequenter, vel finitum, vel infinitum, aut simpliciter, aut in proprio genere, de quo infra dicemus, ostendendo omnem ens dicere aliquam perfectionem.

VIII. Dico secundò in modo dicta diuisione entis membra diuidentia magis inter se distare, primarioque differre, quam in altera diuisione entis in vnum & multa: atque hoc modo prædictam diuisionem esse priorem. Suppono enim, infinitum in ea diuisione sumi pro infinito in perfectione entitativa & essentiali, præsertim, quia, vt aliàs constat, solum huiusmodi infinitum est in rerum natura: nam in rebus creatis, nullum infinitum potest esse absolute loquendo, quod non potius simpliciter finitum sit. Intra Deum autem, quicquid in ipso est, simpliciter & essentialiter est infinitum, quamuis secundum præcios nostros inadæquatos conceptus possit aliquid præsertim relatum, concipi infinitum tantum in aliquo genere, non concepta in eo distinctè infinitate simpliciter, quod nihil ad præsens refert. Hinc ergo patet assertio posita, quia prima diuisio datur per primam diuersitatem, quæ est inter Deum, & creaturas: secunda autem non ita, nam sub vno membro illius continentur Deus & plures creaturæ, quæ simpliciter, & in toto rigore vnum per se sunt, sub altero verò aliz tantum creaturæ, quæ illo modo non sunt per se entia: magis autem distant inter se Deus, & creaturæ, quam distare possit quælibet ratio entis creati ab alia ratione, etiam creata vel saltem communi Deo, & creaturis: nam illa infinite simpliciter distant hæc verò minime. Explicatur hæc ratio in hunc modum, quia illa duo membra entis in vnum, & multa, solum differunt iuxta maiorem, vel minorem unitatem ipsius entis, & quantum est ex vi illius diuisionis non magis distant inter se illa duo membra, quam differunt unitas exercitus, v.g. ab unitate hominis: nam licet alia entia possint per se magis distare in unitate, tamen ex vi illius diuisionis illa maior diuersitas non explicatur, sed prædicta sufficit: sed multo magis distant inter se ens finitum & infinitum, quam unitas per se, & per accidens vt sic: ergo in hoc sensu illa diuisio est prior, vt pote declarans summam atque primariam entis diuersitatem seu distantiam.

IX. Ex quo infero, idem iudicium ferendum esse de diuisione entis in increatum & creatum, & in ens per essentiam, & per participationem, vel in purum actum, & ens potentiale aliquo modo: omnes enim hæ diuisiones in re coincidunt, & sub diuersis conceptibus negatiuis, seu connotatiuis, declarant eandem entis partitionem & diuersitatem. Et eadem ratione existimo, hanc diuisionem esse priorem diuisione entis in substantiam & accidens, etiam si in vniuersalitate sint æquales: quia magis distat, & primò diuersum est ens increatum à creato, quam accidens distat à substantia vt sic, seu à substantia creata, quod perinde est. Et eadem vel maiore ratione prior est illa diuisio quæ alia in absolutum & relatum, quia similiter priora duo membra magis distant ac diuersa sunt: nam tota diuersitas inter absolutum & relatum in creaturis saluatur absque infinita distantia: imò illæ duæ rationes formales conceptæ, non sunt inter se ita diuersæ, quin possint in eandem simplicissimam re coincidere, saltem in Deo: vnde etiam illæ duæ rationes non solum non distant, vt ens creatum & increatum, verum etiam ex se neutra postulat, vt creata, vel increata sit, vt in materia de Trin. Theologi docent.

X. Tertiò dicendum est, si diuisiones illæ comparentur formaliter ad diuisum, sic diuisionem entis in infinitum & finitum, etiam esse priorem, respectu entis vt sic, quamuis altera sit prior respectu vnius vt vnum est. Hanc assertionem probat sufficienter fundamentum adductum in fauorem Scoti, quia modi significari per finitum & infinitum sunt per se, ac formaliter

maliter determinantes rationem entis, seu essentiae ut sic: omnis enim essentia realis hoc ipso, quod realitatem essentialiter includit intrinsecè & essentialiter postulat, & perfectionem aliquam essentialem & modum seu gradum talis perfectionis. Vnde etiam Caietanus 1. part. quæst. 11. in principio, dubitans, cur prius egerit D. Thomas de perfectione & infinitate Dei, quam de unitate respondet, quia illa duo continentur intra latitudinem prædicamentorum quidditativorum: unitas vero ad passionem entis spectat. Sicut in Deo prius secundum rationem est, quod sit perfectus & infinitus in essentia, quam quod sit vnus, quia illa duo nostro modo intelligendi significant formalissimam talis essentiae constitutionem, ita in ente creato talis ac tanta vnus eiusque perfectio essentialis prior est, quam unitas eius: ergo in communi respectu entis formalior ac prior est diuisio eius per modos essentiae primò & summè diuersos, quales significantur illis vocabulis, finitum & infinitum, quam diuisio per modos unitatis.

XI. Neque contra hoc obstat laueli ratio; negatur enim finitum aut infinitum diuidere ens in quantum bonum, formaliter loquendo de bono, ut est passio entis, quia, ut infra videbimus, habere perfectionem aliquam, ut sic non est passio entis realis, sed essentia: nomine enim essentialis perfectionis, nihil aliud significatur, quam ipsamet rei essentia, quæ, ut non sit ficta, sed realis, aliquid perfectionis formaliter esse debet: nam si sit essentia infinita simpliciter, seipsa est summa perfectio; si autem sit finita, est aliquis participatio illius perfectionis. Quid autem addat ratio boni, ut est passio entis, supra perfectionem entis, dicemus postea. Quod diuisio illa in vnum & multa, eo modo quo explicata est, formaliter sit diuisio vnus ut vnum est, quam entis ut ens est, facile constat ex dictis: quia illa duo membra, ut possint diuidere ens per se, ita sumi debent, ut significet diuersos modos unitatis: siue per vnum significetur id, quod ita est vnum per se & nullo modo sit per accidens vnus; per multa verò id, quod est simpliciter vnum per accidens, licet aliqua ratione sit per se vnum: siue per vnum significetur id, quod ita est vnus, ut in eo nulla sit multitudo, etiam in potentia; per multa verò omne ens, quod licet sit per se vnum, est aliquo modo multa, saltem in potentia: his enim omnibus rationibus solum describuntur diuersi modi unitatis: constat autem varios unitatis modos formaliter contrahere vnum, quam ens.

XII. His ergo modis comparari possunt prædictæ diuisiones, nec nunc occurrat alia ratio, vel causa ob quam vna diuisio entis possit dici prior alia. Vnde etiam obiter constat, ordinem illum diuisionum, quem lauell. ponit, nulla ratione niti, aut fundari, & præsertim improprissima est illa diuisio, qua diuidit ens in sex transcendencia (de aliis enim iam satis dictum est) cum enim transcendencia omnia æqualia sint inter se, & cum ente conuertuntur, non potest proprie illa dici diuisio entis, sed est annumeratio quædam: tum entis, tum eorum, quæ ipsi enti per se, & adæquate insunt.

Vltimò inquiri hic poterat, an multitudo seu numerus, ut sic dicat vnā formalitatem realem, & an in hoc sit aliqua differentia inter multitudinem transcendentalem, & numerum, qui ponitur species quantitatis, sed de hac re dicemus infra commodius de quantitate disputantes.

SECTIO IX.

Vnum unitas transcendentalis sit unitas numerica, vel quantitas illa sit.

Vplici sensu tractari potest hæc quæstio iuxta duplicem acceptionem unitatis numeralis, scilicet, vel pro unitate quantitativa, vel pro unitate singulari, sic enim dixit Aristoteles li. 3. Metaph. Suar. Metaph. Tom. II.

taph. textu 14. vnum numero an singulare dicas nihil interest; etenim hoc modo singulare exponimus, quod numero est vnum. Iuxta has ergo duas acceptiones, duæ quæstiones vel opiniones tractandæ sunt.

Varia sententia de unitate quantitativa.

PRIMA opinio fuit Auicennæ, quam referunt D. Thom. 1. part. quæst. 11. artic. 1. & in 1. distinct. 14. quæst. 1. artic. 3. & 4. Metaph. lect. 2. & ibidem Comment. com. 3. qui asseruit unitatem, quæ provenit entibus à quantitate, esse ipsam unitatem transcendentalem rerum, vnde concludit, vnum addere supra ens quantitatem. Quæ sententia sic vniversè sumpta plane falsa est, tum quia vel oportebit dicere nulla esse entia, nisi quanta, vel unitatem non esse passionem entis adæquatam, sed propriam entium materialium, tum etiam, quia in ipsismet materialibus, & quantis entibus existit propria unitas & integritas, quam vnumquodque ens in seipso habet, quæ non est formaliter à quantitate, licet non sit sine quantitate, ut est sectio 3. tractum, & in disputatione sequente, & in disputatione etiam de quantitate iterum dicetur.

Si autem hæc opinio solum assereret, unitatem quantitatis esse vnā ex unitatibus transcendentibus, haberet apparerem aliquam probabilitatem. Nam, sicut ens commune est quantitati, & cæteris prædicamentis, ita & vnum transcendens commune est omnibus illis; vnde sicut ens determinatur ad singula prædicamenta per proprios modos entitatis, & ens transcendens, ut inclusum in singulis prædicamentis, nihil aliud est, quam tale, vel tale ens: ita vnum transcendens determinatur ad singula prædicamenta per tales modos unitatis, & vnum transcendens ut inclusum in singulis prædicamentis nihil aliud erit, quam tale, vel tale vnum. Ergo unitas transcendens in quantitate nihil aliud est, quam talis unitas, quā unitas natura sua postulat. Ergo hoc modo videtur dici posse unitatem quantitativam non distinguī à transcendentali, non quia cum illa conuertatur, sed quia est pars quædam subiectiva eius, ad eum modum, quo dici etiam potest quantitas, nō distinguī ab ente. Et hoc modo docuit illam sententiam Durand. in 1. distinct. 24. quæstio. 2. qui consequenter ait, in singulis prædicamentis posse distinguī speciales modos unitatis, & multitudinis, non tamen esse peculiaria nomina imposita adhuc significanda, nisi in quantitate, quia ratio diuisibilitatis seu continui diuisibilis, ex cuius diuisione resultat numerus, ut dicitur 3. Physic. cap. 7. peculiari modo reperitur in quantitate.

Atque hæc sententia procedit distinguendo quantitatem à re quanta: nam qui putant quantitatem nihil addere substantiæ, consequenter aiunt, vnum transcendens, & quod est principium numeri, nihil inter se distinguī, quod multis rationibus conatur defendere Greg. in 1. distinct. 24. quæstio. 1. & 2. Non quod putet, omne vnum esse quantum, sed è conuerso, quia putat omne vnum esse transcendens, & vnum quantitativum nihil aliud esse, quam vnum transcendens in substantia, vel accidentibus materialibus. Sed de distinctione quantitatis à re quanta, alibi dicendum est: nunc supponimus quantitatem habere entitatem distinctam à reliquis. Quo supposito sententia Durandi hac ratione confirmari potest: nam ens & vnum transcendens conuertuntur: ergo de quocunque vnum dicitur, aliud etiam prædicatur: sed quantitas est ens; ergo est vnum transcendens: non est autem vnum transcendens, nisi sua unitate quantitativa: ergo illa sub unitate transcendentali continetur. Alioqui oporteret fingere duas unitates in vna quantitate, aliam transcendentalem, aliam quantitativam, quod superuacuum est, & vix potest mente concipi.

H 3

Hanc